

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 542/2017-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. januára 2018 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka a zo sudov Marianny Mochnáčovej a Milana Ľalíka, prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou Mgr. Annou Angelovičovou, advokátska kancelária, Slánska 20A, Prešov, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 98/2010 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 98/2010 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 98/2010 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré je jej Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDAKOVANÉ] priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 312,34 € (slovom tristodvanásť eur a tridsaťštyri centov), ktorú j e Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť na účet jej právnej zástupkyne Mgr. Anny Angelovičovej, advokátska kancelária, Slánska 20A, Prešov, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 542/2017-13 z 8. novembra 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 98/2010.

2. Zo sťažnosti vyplýva, že v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 98/2010 koná okresný súd od 9. augusta 2010 o návrhu sťažovateľky na vyporiadanie BSM, pričom podľa tvrdení sťažovateľky okresný súd v danej veci koná neefektívne a so zbytočnými prietahmi, a to aj napriek tomu, že okresný súd uznal jej sťažnosť na prietahy v konaní za opodstatnenú. Podľa sťažovateľky neefektívny postup okresného súdu v danej veci

spočíva v tom, že nariadil opakovane znalecké dokazovanie, ktoré však nenariadil súbežne, aj keď išlo o ocenenie odlišných vecí (motorové vozidlá, cenné papiere, byt, pozn.), ale po sebe, v dôsledku čoho sa celé konanie neefektívne predĺžilo, pričom najmä vzhľadom na plynutie času sa už tieto znalecké posudky stali neaktuálnymi a navyše odporca už tento ocenený majetok aj predal, a tiež aj z dôvodu, že okresný súd nespolupracoval s ustanovenými znalcami, keďže im nedoručoval spisový materiál až na ich opakované urgencie. Podľa sťažovateľky v dôsledku tohto nesústredeného a neefektívneho postupu okresného súdu sa oddaľuje právoplatné skončenie konania a predlžuje sa stav jej právnej neistoty.

3. Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného tiež uviedla:

«Na základe týchto skutočností sa sťažovateľka dlhodobo očitá v stave právnej neistoty, pretože od podania jej žaloby uplynulo takmer 8 rokov. Kvôli neriešeniu veci je dlhodobo psychicky frustrovaná a má vážne finančné problémy. Celý tento stav vedie k zníženiu kvality jej zdravia a života. Nemá už pomaly ani víziu, že sa dočká spravodlivého vyriešenia veci, keďže žalovaný takmer celý majetok „strovil“.»

4. Vzhľadom na uvedené sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Okresný súd Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C/98/2010 porušil základné právo [REDAKOVANÉ]..., aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jej právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Okresnému súdu Bratislava III sa v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C/98/2010 prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.

[REDAKOVANÉ]... sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 8.000, EUR (slovom osemtisíc eur), ktoré je jej Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Bratislava III je povinný zaplatiť [REDAKOVANÉ] náhradu trov konania vo výške 1.623,30 EUR za dva úkony právnej služby a 2x paušál á 8,84 Eur na účet

právnej zástupkyne, advokátky Mgr. Anny Angelovičovej so sídlom Slánska 20A, Prešov, do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

5. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci za okresný súd písomne vyjadril jeho predseda listom sp. zn. Spr. 492/2017 zo 14. decembra 2017 a k vhodnosti ústneho pojednania veci sa právna zástupkyňa sťažovateľky vyjadrila listom z 30. novembra 2017.

5.1 Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení okrem prehľadu procesných úkonov v danej veci tiež uviedol, že v celom rozsahu sa stotožňuje so zisteniami podpredsedníčky okresného súdu uvedenými v liste sp. zn. Spr. 2054/2017 z 21. apríla 2017, ktorým bola vybavená sťažnosť sťažovateľky na prieťahy v konaní adresovaná predsedovi okresnému súdu, v ktorom uviedla:

„Po prešetrení všetkých relevantných skutočností som dospela ku záveru, že Vaša sťažnosť je dôvodná, došlo ku pochybeniu súdu pri doručovaní spisu znalcovi. Predmetný súdny spis bol prerozdelený z dôvodu dlhodobej práceneschopnosti zákonnej sudkyne JUDr. Anny Moravovej a dňa 21.03.2017 pridelený do súdneho oddelenia JUDr. Tatiany Buchvaldovej.

Prieťah v konaní bol spôsobený aj zdravotnými problémami zákonnej sudkyne a procesný postup súdu bol napravený úpravou zo dňa 05.04.2017 a 06.04.2017.“

5.2 Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení tiež uviedol:

„Súhlasím s tým, aby ústavný súd vo veci rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.“

5.3 Právna zástupkyňa sťažovateľky vo svojom vyjadrení k vhodnosti ústneho pojednávania uviedla:

„... súhlasím s pojednaním a rozhodnutím vyššie uvedenej veci bez nariadenia ústneho pojednávania.“

6. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa

s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

7. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

9. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

10. V súvislosti s prvým kritériom „zložitosť veci“ ústavný súd posudzované konanie, ktorého predmetom je vypořádanie BSM, v zásade nepovažuje za právne ani skutkovo zložité, aj keď v danom prípade možno uznať určitý stupeň skutkovej náročnosti konania v dôsledku nutnosti nariadovania znaleckého dokazovania znalcami z viacerých vedných odborov. Avšak ani táto skutočnosť v kontexte s charakterom procesného postupu okresného súdu (pozri bod 12) v konečnom dôsledku nemôže ospravedlniť viac ako 7 rokov trvajúce konanie bez jediného meritórneho rozhodnutia vo veci. Napokon aj samotný okresný súd uznal sťažnosť sťažovateľky za dôvodnú.

11. Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky ako účastníčky posudzovaného konania, z prehľadu procesných úkonov poskytnutých okresným súdom ústavný súd nezistil, žeby sťažovateľka svojím správaním prispela k podstatnému predĺženiu posudzovaného konania, práve naopak, sťažovateľka sa v zastúpení svojou právnou zástupkyňou zúčastňovala na nariadených pojednávaniach, v primeraných lehotách reagovala na výzvy okresného súdu a opakovane urgovala nariadenie pojednávania alebo pokračovanie v konaní. V tejto súvislosti sa však žiada podotknúť, že sťažovateľka musí strpieť predĺženie konania v dôsledku aj jej žiadosti o odročenie pojednávania z dôvodu pokusu účastníkov konania o mimosúdne urovnanie, keďže z tohto dôvodu, t. j. z dôvodu žiadosti účastníkov konania, mali byť odročené pojednávania konané 18. októbra 2012, 24. januára 2013 a 7. januára 2015.

12. Napokon sa ústavný súd zaoberal aj postupom okresného súdu, pričom pri vyhodnotení tohto postupu bol ústavnému súdu podkladom prehľad procesných úkonov v danej veci spracovaný a predložený okresným súdom (prehľad miestami nebol spracovaný chronologicky, keďže skoršie dátumy predchádzali dátumy neskoršie, pozn.).

12.1 Ústavný súd v postupe okresného súdu zistil v prvom rade viaceré obdobia absolútnej procesnej pasivity, resp. stagnácie, a to napríklad od 24. februára 2011, keď sa konalo pojednávanie, do 23. júna 2011, keď sa konalo ďalšie pojednávanie, t. j. takmer 4 mesiace, pričom v tomto medziobdobí okresný súd nevykonal žiadny procesný úkon. V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že okresný súd opakovane nariadoval

pojednávania s veľkými časovými odstupmi, aj napriek tomu, že v ich rámci nevykonával žiadne dokazovanie. Ďalšie obdobie nečinnosti v trvaní takmer 9 mesiacov ústavný súd zistil v období od 23. júna 2011, keď sa konalo pojednávanie, do 15. marca 2012, keď okresný súd nariadil vo veci ďalšie pojednávanie. Okresný súd bol nečinný v trvaní 8 mesiacov aj v období od 9. mája 2014, keď sťažovateľka zložila preddavok na znalecké dokazovanie, do 15. decembra 2014, keď okresný súd vyzval ustanoveného znalca, aby predložil znalecký posudok. Okresný súd nevyvinul adekvátnu procesnú aktivitu v trvaní takmer 7 mesiacov ani v období od 23. mája 2017, keď bol okresnému súdu predložený znalecký posudok, do 11. decembra 2017, keď okresný súd zaslal znalecký posudok na vyjadrenie účastníkom konania.

12.2 Podľa zistenia ústavného súdu sa postup okresného súdu vyznačuje aj neefektívnosťou, keď okresný súd v konaní, ktoré začalo 9. augusta 2010, nariadil prvýkrát znalecké dokazovanie až po viac ako 3 rokoch a 2 mesiacoch, a to 4. novembra 2013, aj keď išlo o konanie, v ktorom bola od počiatku sporná otázka hodnoty vysporiadavaného majetku. Navyše, okresný súd postupoval neefektívne aj v tom, že znalecké dokazovania, ktorých predmetom bolo ocenenie odlišných vecí, nenariadil súbežne, ale po sebe, a to s veľkými časovými odstupmi (v poradí ďalšie znalecké dokazovanie bolo nariadené 28. apríla 2016), pričom okresný súd vágne spolupracoval aj s ustanovenými znalcami, keď im zasielal spis pre účely spracovania znaleckých posudkov až po ich urgenciách.

13. Uvedené zistenia boli podkladom, na základe ktorých ústavný súd konštatoval porušenie sťažovateľkou označených práv, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

IV.

14. V nadväznosti na bod 1 výroku a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci vedenej pod sp. zn. 14 C 98/2010 bez zbytočných prieťahov.

15. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

15.1 Sťažovateľka sa domáhala priznania jej primeraného finančného zadosťučinenia v sume 8 000 €.

15.2 Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je pre sťažovateľku dostatočným zadosťučinením, preto uznal za odôvodnené priznať jej aj finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

15.3 Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil (v danom prípade okresný súd), je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu ústavného súdu.

16. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu jej právneho zastúpenia advokátkou, ktorá si uplatnila nárok na ich úhradu v sume 1 623,30 €. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny (§ 11 ods. 3 vyhlášky) za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2017 je 147,33 € a hodnota režijného paušálu je 8,84 €.

16.1 S poukazom na výsledok konania vznikol sťažovateľke nárok na úhradu trov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2017 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súde) v celkovej sume 312,34 € vrátane režijného paušálu. Ústavný súd sťažovateľke nepriznal nárok na úhradu trov konania za jeden úkon právnej

služby uskutočnený v roku 2017, a to za vyjadrenie k vhodnosti ústneho pojednávania po prijatí sťažnosti, pretože toto vyjadrenie neprinieslo žiadne nové poznatky k meritórnemu prejednaniu veci. Sťažovateľke tak vznikol nárok na úhradu trov v celkovej sume 312,34 €, tak ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. januára 2018